

Τα υπόσκαφα ταφικά μνημεία των Μεγάλων Βασιλέων της Αχαιμενιδικής Αυτοκρατορίας: του Δαρείου Α΄ και των διαδόχων του, σκαλισμένα σε έναν μονόλιθο βράχο κοντά στην Περσέπολη (Φαρς, Κεντρικό Ιράν). Από κάτω: μια σειρά από βραχογραφίες που απεικονίζουν τους πρώτους βασιλείς της δυναστείας των Σασανιδών Περσών, οι οποίοι εμφανίζονταν σαν συνεχιστές των Αχαιμενιδών και φιλοδοξούσαν να αποκαταστήσουν την αρχαία αυτοκρατορία.

Σε μία από τις βραχογραφίες απεικονίζεται η Αναχίτα, θεά των νερών, να στέφει τον Βασιλέα των Βασιλέων Ναρσή.

Η Γιαζάτα Αρντβα Σούρα Αναχίτα αναφέρεται συνήθως σαν «θεότητα του νερού». Στην πραγματικότητα όμως δεν είναι θεά, γιατί ο Μαζδαϊσμός είναι μονοθεϊστική θρησκεία και μόνος Θεός είναι ο Αχούρα Μαζδα. Η Αναχίτα ανήκει στη χωρία των «Γιαζάτα», δηλαδή των Αγαπημένων (ακριβέστερα: των Λατρεμένων), που αντιπροσωπεύουν τα στοιχεία της φύσης και συνάμα τα προστατεύουν. Κατ' αυτόν τον τρόπο καλλιεργείται στην καρδιά και τον νου των πιστών η αγάπη για τη φύση και η συνείδηση για την ανάγκη της προστασίας της. Για τους ιρανικούς λαούς, οι Αγαπημένοι δεν είναι άλλοι από τα ίδια τα δώρα του Θεού στο ανθρώπινο γένος. Η Αναχίτα αντιπροσωπεύει την πηγή της ζωής: το νερό. Επιπλέον, προσφέρει τη γονιμότητα στις γυναίκες και εξαγνίζει, αποκαθάρει, τον αντρικό καρπό. Βοηθάει στη γέννα τις εγκύους και φέρνει γάλα στα στήθη των μανάδων.

Ο Ναρσής (βασίλευσε 293-302) ήταν ο έβδομος βασιλιάς της δυναστείας των Σασανιδών Περσών, οι οποίοι, μόλις επέβαλαν την κυριαρχία τους στο εσωτερικό της χώρας (μετά το 224 μ.Χ.), οργάνωσαν αξιόμαχο στρατό και καταπληκτικό ιππικό για να επεκταθούν προς τα δυτικά, να κατακτήσουν την ρωμαϊκή Μέση Ανατολή και να φτάσουν έως τη Μεσόγειο. Ήταν η μόνη οργανωμένη κρατική δύναμη που απείλησε πάμπολλες φορές την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οι πόλεμοι στο σύνορο του Ευφράτη ήταν συνεχείς και οι ήττες των Ρωμαίων πολλές. Αλλά γιατί, αντί άλλης εισαγωγής, επιλέξαμε αυτό το θέμα και γιατί από όλους τους επιτιθέμενους Σασανίδες θελήσαμε να αναφερθούμε στον Ναρσή;

Η εξήγηση βρίσκεται εδώ. Οι δύο ιππείς που συγκρούονται είναι ο Ναρσής (δεξιά) και ο Γαλέριος (αριστερά) με τον ρωμαϊκό αετό να στεφανώνει την κεφαλή του. Το ανάγλυφο είναι μία από τις δεκάδες σκηνές που καλύπτουν από πάνω μέχρι κάτω την «Καμάρα» στο κέντρο της Θεσσαλονίκης. Όλη η «Καμάρα» είναι αφιερωμένη στην εκστρατεία και τον θρίαμβο του καίσαρα Γαλέριου στην Ανατολή. Αντίπαλος ο Ναρσής, ο οποίος το 296 εισέβαλε στην Αρμενία, σύμμαχο των Ρωμαίων –ένα προτεκτοράτο στην ουσία. Για να ενισχύσει τον Τιριδάτη, βασιλιά της Αρμενίας, ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός έστειλε τον Γαλέριο να ηγηθεί του πολυάριθμου στρατεύματος. Οι δύο αντίπαλοι συγκρούστηκαν στο Καλλίνικο του Μέσου Ευφράτη (τη σημερινή, και δυστυχώς πασίγνωστη πλέον, Ράκκα της Συρίας). Ο Γαλέριος ηττήθηκε κατά κράτος. Υποχωρώντας, επέστρεψε στην Αντιόχεια, όπου τον περίμενε ο Διοκλητιανός που του εξέφρασε τη μεγάλη του δυσαρέσκεια. Ο Γαλέριος οργάνωσε όλον τον χειμώνα νέο στρατεύμα και έφυγε νωρίς την άνοιξη του 298 για να χτυπήσει τον Ναρσή. Ο Ναρσής αιφνιδιάστηκε. Μάχη στα Σάταλα. Η ρωμαϊκή νίκη ήταν τόσο σημαντική, ώστε οι Πέρσες να αναγκαστούν να υπογράψουν συνθήκη με ατιμωτικούς όρους και τεράστιες παραχωρήσεις εδαφών. Ο Τιριδάτης, με τις ευλογίες των Ρωμαίων, κάθισε ξανά στον θρόνο του και είδε την επικράτειά του να αποκτά νέες επαρχίες. Ο Ναρσής πέθανε λίγο αργότερα (το 302).

Στην ανατολική όψη του νότιου ποδαρικού της «Καμάρας», στη δεύτερη από κάτω ζώνη, απεικονίζονται ο Διοκλητιανός και ο Γαλέριος, που θυσιάζουν στους θεούς για να τους ευχαριστήσουν για τη νίκη.

Όταν περάσετε ξανά από την «Καμάρα», σταθείτε να δείτε και την Αναχίτα, την οποία λάτρευαν και οι Αρμένιοι, αλλά ρίξτε μια ματιά και στο ανάγλυφο με τις καμήλες, το οποίο είναι αρκετά φθαρμένο.

Για την ιστορία να πούμε ακόμα ότι ο Τιριδάτης ασπάστηκε τον Χριστιανισμό και τον όρισε επίσημη θρησκεία του αρμενικού κράτους. Ο Διοκλητιανός, μέγας μεταρρυθμιστής, αλλά και μέγας διώκτης των Χριστιανών, παραιτήθηκε το 305, για να ζήσει με ηρεμία τα τελευταία χρόνια της ζωής του στη γενέτειρά του, τον Ασπάλαθο (Σπλίτ). Ο Γαλέριος έγινε συναυτοκράτορας το 305, πέθανε την άνοιξη του 311, και έχει πιθανότατα ταφεί στη γενέτειρά του, την παραδουνάβια Ρωμουλιάνα στη ΒΑ Σερβία. Στο μεταξύ, ο Μέγας Κωνσταντίνος είχε ήδη νικήσει τους αντιπάλους του στο δυτικό τμήμα της αυτοκρατορίας και είχε μπει στην Ρώμη, πριν συνεχίσει την πορεία του προς το ανατολικό τμήμα, όπου κυβερνούσε ο Λικίνιος. Οι πόλεμοι με τους Σασανίδες Πέρσες συνεχίστηκαν έως την ηράκλεια εκστρατεία του αυτοκράτορα Ηράκλειου, που τους συνέτριψε το 628.

IPAN

Η ΑΠΩΤΕΡΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Ο ΤΟΠΟΣ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ομιλήτρια η ιστορικός Μαριάννα Κορομηλά,
υπεύθυνη του Αρχείου της Πολιτιστικής Εταιρείας Πανόραμα

Τρεις δίωρες απογευματινές διαλέξεις τον Νοέμβριο του 2016
Κυριακή 13, 20 και 27/11, ώρα 6.30-9.00

Οι διαλέξεις θα γίνονται στην αίθουσα εκδηλώσεων του Ξενοδοχείου DAIOS

Λεωφόρος Νίκης 59, Θεσσαλονίκη

Οργανωτική και γραμματειακή υποστήριξη: VOYA Travel Βενιζέλου 1

Τηλέφωνα: 2310-272.830 και 277.132 E-mail: eva@voyatravel.gr